

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

Li s t o p a d 1 9 6 6

Roč. III. - čís. 11

Josef B a r k m a n

H á d k a v Č e s k é m r á j i

Za tou Pekařovou bránou
hádaají se Baba s Pannou;
proti sobě obě stojí,
věčně odhodlané k boji,
každé ráno, raničko.
Vadí se o sluníčko.

Ráno, to se Baba mračí,
že jí roša záda smáčí
do samého poledne.
K Panně, holce nezbedné,
sluníčko se jenom tulí,
hladí ji a rtíky špulí.

Bába hudle, zlostí černá:
"Že se holka nečervená!
Takovýhle spustlý svět
nebyl za mých mladých let!"

K večeru, ach, to je jiná;
v červáncích si Baba dřímá,
čechrá faldy u spodnice.
Panna křičí: "Hadrnice!
že se trochu nestydíš!"
Baba naschvál výš a výš
kanafasku potahuje,
natřásá se, koketuje.

Sluníčko se chechtá v mráčku:
"Ale holky, jemináčku,
popřejte mi trochu spaní,
už nevidím na líbání!"

Autorovi blahopřejeme k 55. narozeninám,
které oslaví 12. listopadu v Dobšicích.
Báseň přetiskujeme ze sborníku "Polní
květy", který vyšel v Liberci roku 1958.

M N V v S O B O T C E

letos zřídil z půjčky u Státní spořitelny a z příspěvku ONV v Jičíně rekreační chatové středisko v přílehlém prostoru u koupaliště pod Humprechtem. Bylo postaveno celkem deset chat a jedna chatka společenská. Do provozu byly dány 31. května, kdy zde byli ubytováni první návštěvníci a sice děti ze ZDS Vratislavice. Přes nepříznivé počasí se zde vystřídalo dost hostů. Byli to návštěvníci, kteří se zdrželi týden, 14 dní, jiní jen několik dní nebo pouze přenocovali. Někteří se sem i vrátili, jiní sem přešli z Podkosti, další si pobyt prodlužovali. Několik hostů odjelo pro nepříznivé počasí dříve.

Chaty jsou vybaveny třemi spojitými lůžky, stolem, třemi židlemi,

třemi skřínkami, umyvadlem a kbelíkem. Nyní se ještě do všech chat zavádí elektrické osvětlení, na oknech budou záclonky, před postelemi koberec. Bude upraven i prostor kolem chat a přístupové cesty. Ve společenské chatě je umístěn elektrický sporák, kde si mohou návštěvníci podle své potřeby uvařit.

Přes letošní nepříznivé počasí byl za chaty celkový příjem 13.600 Kčs. Většina návštěvníků byla s pobytem spokojena, jen někteří měli připomínky.

O udržování pořádku v chatách dbala paní Anna Mrkvičková, která tuto práci prováděla poctivě ke spokojenosti všech.

Doufáme, že v příští sezoně nám bude více přát počasí, a že se potom bude opravdu všem návštěvníkům v chatách líbit. E.P.

S O B O T E C K Á K N I H O V N A

Kdy se zase bude půjčovat v sobotecké knihovně? Takové dotazy se v poslední době opakují dost často. Chceme vám vysvětlit, co je příčinou uzavření knihovny a kdy bude otevřena.

Z místní lidové knihovny se stane středisková knihovna, která bude pomáhat místním lidovým knihovnám okolních obcí. V knihovně je pět a půl tisíce knih, které je nutno zpracovat podle zásad správné knihovnické techniky, připravit k půjčování a přestěhovat do nových prostor.

Soboteckou knihovnu čekají nové úkoly, které dosud v Sobotce plněny nebyly. V čem se projeví tato činnost? Bude zde čítárna, kde si budou moci čtenáři na místě přečíst časopisy a studovat odbornou literaturu, kterou na objednávku půjčí zdejší knihovna z knihoven v Praze i jinde. Ve zlepšených prostorách bude i vhodnější uspořádání jednotlivých druhů literatury. Bude otevřeno samostatné oddělení pro mládež.

Na zpracování knih a k přípravě nových prostor pro knihovnu je zapotřebí času. Knihovna ve spolupráci s MNV v Sobotce a za pomoci pracovníků Okresní lidové knihovny v Jičíně se snaží tento čas zkrátit. Byly zhotoveny nové regály, zakoupen nábytek atd.

Od prosince budeme zase půjčovat. Rádi vás uvítáme a zaznameneáme mezi pravidelné čtenáře. Knihovna bude umístěna v budově bývalého soudu v Sobotce na náměstí vlevo od vchodu. Věra Hašková

K O M E D I E O H V Ě Z D Ě

Vypodobnění s osobami narození Krista Pána s rozvržením mluvy jejich v řeči vázané dle starého vydání aneb tak zvaná Komédie o hvězdě. Dopsaná na den sv. Havla večer v 11 hodin ode mne Venceslava Metelky, školního pomocníka při škole pasecké.

To jsou úvodní slova více než sto let starého záznamu vánoční lidové hry, kterou objevil profesor Karlovy university dr. Jan Kopecký letos v létě v Pasekách nad Jizerou. Hru pilně studuje Recitační studio Šrámkova domu v Sobotce za vedení Evy Seemannové na tradiční předvánoční sobotecký večer. Milovníci lidových her si přijdou na své na tomto celovečerním představení. Se zájmem budou sledovat prameny inspirace lidového autora, jimiž byly biblické příběhy, rorátní a vánoční zpěvy, církevní výtvarné umění i životní zkušenosti nevolníků.

Mladí recitátoři Šrámkova domu jsou zvyklí před každým vystoupením důkladně se seznámit se vším, co souvisí s interpretovaným textem. Biblickou legendu, po staletí zpodobovanou básníky, hudebníky a výtvarníky, studují ve světle moderní historie. Prohlízejí reprodukce gotického a barokního umění a lidovou tvořivost s vánoční tematikou. Z této inspirace a vlastní fantazie si vytvářejí kostýmy a rekvizity. Svádějí obtížný zápas se starým jazykem textu a se stylizovanými gesty, jichž vyžaduje lidová hra. Jak velký bude úspěch jejich úsilí, posoudí diváci na představení v sále spořitelny v Sobotce v sobotu 10. prosince v 19.30 a v neděli 11. prosince ve 14 hodin. Předprodej vstupenek na MNV. M.H.

Lidové umění a čas.

Dále než půl století panuje všeobecný názor, že lidové umění vymírá, ničeno tlakem tovární výroby. V zásadě se nemůže nic namítat proti tomuto názoru, jehož základem je fakt, že lid postupně opouští podomáckou výrobu věci denní potřeby a předmětů nutných ke každodennímu životu. Je jasné, že rozvoj techniky a velkopodnikání může poskytnout rychleji a laciněji látky na odívání, nádobí na vaření, drobné stroje atd. Tento proces opouštění rukodílné výroby pod tlakem masové továrenské výroby je zvláště viditelný na venkově u selského lidu. Upřímně řečeno, až do nedávna se pod termínem lidového umění myslelo vlastně jen umění vesnické, selské, aniž si kdo povšiml, že i městský lid, jakmile si upevnil svoji pozici a pocítili svoji jednotu, začal vytvářet řadu předmětů a věcí charakteristických jen pro něj a lisiících se od umění vysokého a zámožného. Ale o tom později.

Vezměme za základ naší úvahy lidové umění selské, které by bylo možno na první pohled uznat za klasičtější lidovou tvorbu. Zahrnuje tkaniny, výšivku, krajky, užitkovou a ozdobnou keramiku, při určité dobré vůli sklo a malbu na skle, hračky a snad ještě několik dalších oborů, jako kraslice atd. První, co působí na diváka, je krajová rozličnost, druhý bod, který uplatňuje spíše odborník než lajk amatér, je doba vzniku a umělecká povaha předmětu. Lidové umění je z 90% užitkové. Nevylučujeme z užitkovosti ani předměty náboženské povahy, protože sloužily ochraně těch, kdo je vlastnil. Obrázek nebo soška sv. Floriána chránila před požárem a hromnička byla předchůdcem hromosvodu. Porody se odehrávaly doma a měly dosti často tragické následky. Sv. Anna byla patronkou porodních bab a pomocnicí žen v těžké chvíli, a proto najdeme její zobrazení nad čelem manželských postelí i na obrázcích na skle, které řadou visely nad manželským ložem. Protože lid a zvláště náš lid, který před civilizací masového života musil sám hodně tvořit a nebyl sváděn laciným továrenským nevkusem, byl esteticky velmi citlivý, nestačila muholá funkčnost, nýbrž potřeboval jistou nadstavbu, která ukájela jeho touhu po kráse, uváděné do každodennosti. Protože ornament je nejpřístupnějším oborem umění a protože neškolený člověk se bojí prázdného prostoru, byly lidové výrobky plny ornamentů a ozdob. Obrázek patronů byl obklopen věncem a ratolestmi polofantastických rostlin a květin, které napomáhaly k proměně světlé v obyvatel ráje. Je nesprávné se domnívat, že lid tvořil pouze z vlastní invence. Jako každý umělec, i lidový tvůrce měl své vzory a na rozdíl od umělců školených i oblíbené vzorky, které se s malými variantami opakovaly mnoho a mnohokrát. Šlo to někdy tak daleko, že na příklad pro výrobu obrázků na skle byly přímo šablony, jejichž pomocí se pracovalo. Lidový umělec, nebo lépe řečeno lidový řemeslník, málokdy napodoboval svého kolegu, ale často nacházel své vzory v slohovém panském umění. Netřídil však své poznatky podle dob a historických slohů, nýbrž bral to, co se mu líbilo. Ten fakt objasňuje, proč v lidové tvorbě nacházíme barokní prvky na konci 19. století a vedle nich i znaky umění empirického, zvláště v zobrazování architektur.

Jaký v takovém případě má v lidovém umění význam a smysl čas a doba? Řekli bychom hlavně výrobní. Lidové hmotné umění, které máme dnes k dispozici a které známe, není příliš starého data. Nejstarší předměty sahají do začátku 18. a v nejlepším případě do konce 17. stol. K tomu málokterá věc je datována /vročení najdeme na malovaných skříních a truhlách, na cechovních a dárkových dřevěncích, někdy na mísách/ a už uvedená směsice slohů komplikuje určení. V některých případech pomáhá určit dobu charakter a kvalita materiálu. Platí to na příklad o textilu a vyšivkách. Čím méně barevná vyšivka /samozřejmě vyšívána na nit a ne prořezávaná/, tím je starší. Po domácíu tkané plátno je starší než rekněme kanafas z malých manufaktur nebo i jednotlivých tkalců pracujících pro faktory atd. Dobrou, ale řídkou pomůckou bývá prototyp, který sloužil za vzor lidové tvorbě. Tak přecházíme od čistě individuální lidové tvorby k dílnám a malým manufakturám.

Lid měl velmi jasný a určitý vkus a nenechal si mluvit do toho, co se mu nelíbilo. Vidíme to na příklad na stuhách, brokátu a šátcích, které jsou součástí kroje. Továrničky a podomní obchodníci, kteří toto zboží dodávali na vesnici, museli se vkusu a požadavku selského konzumenta podřídit. To objasňuje stabilní charakter krojů, i když i tu bývaly "modní" změny a nakonec i úpadek, vznikající pod nátlakem časové změny celého života. Při této příležitosti je nutno říci aspon několik slov o umění lidu a umění pro lid. Po zrušení roboty, kdy pozorujeme vzestup blahobytu selského obyvatelstva, začínají si všimát jeho větší kupní schopnosti i různé manufaktury, zvláště keramické. Tento fakt, spojený s už uvedeným málo pohyblivým vkusem lidí, vede k tomu, že se na jarmarcích a pouťích objevuje jemnější zboží. Hrubá původní hrnčířina je pomalu vytlačována na dorsové majolikou, v Čechách kameninou. Oba tyto materiály na pohled připomínají porcelán, pro venkovského konzumenta tehdy ještě cenově nedostupný. Bohaté selky a mlynářky, které nosí na svatbách zlaté čepce a brokátové zástěry, opíčí se po panských a úřednických domácnostech a chtějí bílé nádobí, ale s bohatým vzorem. Tenkrát na začátku 19. století rozkvétají na mísách, talířích a džbáněch "pukéty" růží, vance pomněnek s různými nápisy atd. Vypadalo to panský. Stejně tak mohly se zdálky považovat za stříbrné svícny, cukřenky a různé kalíšky z ~~duchého~~ ~~kočičího~~ skla. Prapůvodní květy na lidové keramice byly jednodušší než na majolice, jejíž výrobci znali míšenské a vídeňské výrobky, jejichž vzory přizpůsobovali vkusu lidu a zjednodušovali jemné malování vznešených manufaktur. Velmi dlouho i tato keramika byla řaděna do kategorie lidové, kdežto ve skutečnosti byla jen vyráběna pro lid, ve kterém její výrobci našli nové odbytiště.

Čas šel dál a lidé nejen ve městech, ale i na venkově začali čtít právo tím časem, který se stával penězi. Plechové nádobí přišlo na místo keramického, kartouny na místo domácích tkanin, barvotisky na místo obrázků na skle. Nevyplácela se už tolik řemesla, která mívala zlaté dno. Chudší lidé odcházeli z venkova do měst a do továren. Lidové umění vymizelo z venkova. Ale touhu po tvorbě a po krásné věci není možno úplně vyškrtnout ze života normálního člověka. A proto začalo vznikat lidové umění městské - kterého si badatelé všimli až na začátku našeho století. Není však naším úkolem rozebírat toto odvětví lidové tvorby, považujeme však za zajímavé upozornit, jak stále se měnící život vesnic a menších měst pronikal i do umění a činil je aktuálnějším a civilnějším. Tento zjev můžeme nejmarkantněji pozorovat při srovnávání betlémů neboli jesliček. Stavět jesličky je u nás zjev značně starý. Přinesli je k nám z Itálie františkáni, kteří stavěli o vánocích v kostelích betlémy, právě tak, jako bylo zvykem stavět před velikonoce Boží hrob. Vánoce jsou svátky velmi intimní a lid je chápal jako rodinnou událost, která se může stát každému. A tak jako šesti nedělece přinášejí sousedky v malovaném hrnci nudlovou polévku se slepicí, tak chtěl lid pomoci aspon symbolicky panence Marii. Musíme si k tomu ještě uvědomit, že nejen umělci a amatéři z lidu zobrazovali historické a náboženské události v prostředí, které jim bylo dokonale známo, v dobovém oblečení osob, které znali ze svého okolí, ale i velcí mistři dlouho pracovali podobně. Historické vědomí v umění je zjevem dosti pozdním. Z téhož důvodu, kromě svaté rodiny a tří králů, kteří byli známi z církevních obrazů, všechny účinkující osoby, tj. daráci, byli děláni buď ze dřeva nebo papíru, nebo byli kaširováni podle skutečnosti. Někdy to bývaly i portréty na vesnici známějších osob, ale ve většině případů to byli obyčejní sedláci, selky, děti, řemeslníci, vandrovníci atd., kteří žili v tom nebo odonm kraji. Stejnou proměnu prodělávalo i pozadí, takže místo Betléma se objevuje náměstí Turnova, Hořic atd. s typickými radnicemi, domy ba i kostely. Čas se neohlíží na to, že to jsou vlastně anachronismy. Lid tak přenáší do svého známého prostředí pro něho tak dobře pochopitelnou chudou rodinu, která se dostala do úzkých - myslím, že nikdo to tak dobře nepochopil jako K. Čapek ve svém známém apokryfu. Pro toho, kdo pracuje s lidovým uměním, je tento fakt velkou pomůckou. Naznačuje kraj a často i město, kde byl betlém vytvořen, a dosti přesně odhaduje i dobu jeho vzniku. Lidové umění se měnilo tak, až z vesnického se stalo městským.

N. Melniková-Papoušková

V z á c n é d o k u m e n t y

Mohli bychom začít podle Jana Nerudy: Kam s nimi. Je to totiž obvykle velká tragédie, odejde-li nám někdo blízký a tragédie dvojnásobná, zanechá-li po sobě plný byt papírů a knih. Pozůstalí pak nevědí, co s těmito věcmi, zvláště ve větších městech, kde se rychle musí uvolnit byt. Něco nakonec odkoupí Antikvariát, něco se vejde do našich plných a přeplněných knihoven a papíry-tyz zpravidla končí v kamnech nebo ve sběru. Vznikají tak nedocenitelné škody a často velmi vzácné dokumenty jsou pro budoucí generace zničeny.

A práce je zde snadná pomoc-odevzdat tyto dokumenty do muzeí nebo do archivů. Jejich odborní pracovníci materiály prohlédnou, vyřadí bezcenné a ostatní uloží tak, aby z nich mohly čerpat poučení příští generace.

Chtěl bych zde upozornit alespoň na několik příkladů z poslední doby, kdy byly do soboteckého archivu předány velmi cenné dokumenty.

Začátkem roku 1965 nabídl vnuk bývalého ředitele Zemského archivu Františka Dvorského ing. Radoslav Dvorský z Prahy našemu archivu písemnosti po svém dědu. Vzorně uspořádaná pozůstalost obsahuje rukopisy spisů tohoto předního českého historika, různá vydání jeho děl a článků, vzácnou korespondenci /např. dopisy Adolfa Heyduka, Elišky Krásnohorské/ aj. Nebýt pochopení ing. Dvorského a jeho rodiny, přišla by Sobotka o doklady o životě a díle svého slavného rodáka.

28. května tohoto roku zemřela v Praze paní Božena Peldová, vdova po předsedovi Kruhu rodáků a přítel města Sobotky a okolí v Praze Miloši Peldovi. Zesnulá předala již za svého života část dokumentů z bohatého jejího rodinného archivu do našeho archivu. Byly to hlavně písemnosti týkající se činnosti Kruhu rodáků a krajinské noviny a časopisy. S ostatními poklady se nechtěla rozloučit. Ale zničeny nebyly. Zasluhou Dr. V. Peči a vzácným pochopením rodiny /zvláště neteře zesulé, paní Dagmar Lešetické/ se dostaly tam, kde budou řádně opatrovány a přístupny badatelům: do archivu v Sobotce. Tak jsou zachráněny doklady o činnosti Kruhu i vzácná korespondence řed. M. Peldy, v níž najdeme dopisy slavných umělců Pavla Janáka, Karla Pokorného a Viléma Závady, zasl. umělce Karla Vika, historiků Josefa Pekaře a Josefa Šusty, básníka Jana Stránského-Macha, Mudr. Josefa Pícka a mnoha soboteckých přátel. Jsou zde i rukopisy a články Peldovy, fotografie aj. Spolu s písemnostmi darovala rodina Lešetických do archivní a muzejní knihovny mnoho regionálních knih, novin/časopisů.

Ze soboteckých občanů zasluhuje poděkování paní Marie Holečková, která věnovala do archivu pozůstalost po jednom z prvních soboteckých fotografů Miloslavu Burešovi. I když mnoho negativů bylo zničeno pozdějším nevhodným uložením ve vlhku a prachu, Holečkoví nic nevyhodili, ale zachránili vzácné fotografie, negativy, pohlednice atd. ze staré Sobotky.

Nesmíme zapomenout ani na starého pana Václava Ječného z Rytířovy Lhoty. Třebaže mu je už hedně přes osmdesát let, zajde občas do archivu a vždy přinese nějakou starou knihu nebo písemnosti. Odevzdal nám k trvalé úschově i výsledky své celoživotní kronikářské činnosti-sepsání dějin Rytířovy Lhoty a okolí s četnými poznámkami, z nichž alespoň část brzy otiskneme. Velkou pozornost mezi odborníky vzbudily i hospodářské zápisky jeho otce; jejichž výsledek byl v našem časopise uveřejněn.

To jsou alespoň ve stručnosti největší přírůstky soboteckého archivu v poslední době. Kromě nich jsme dostali i spoustu menších pozůstalostí a jednotlivých dokumentů. Všem jejich dárcům patří uznání a dík za to, že mnohdy velmi cenné písemnosti nevyhodili automaticky do sběru, ale předáním do archivu je zachránili pro budoucnost.

A tak opakujeme všem, komu se dostanou do ruky staré papíry, knihy, plakáty, fotografie, kramářské písničky a podobné věci - nevyhazujte je, nepalte je, nedávejte do sběru! Zanechte je vždy nejdříve do archivu nebo do musea, kde odborní pracovníci posoudí, zda se nejedná o vzácné dokumenty. Jistě víte, že sobotecké muzeum je v zámku Humprechtu a archiv v přízemí budovy děkantsví.

Karol Bílek

(pokračování)

Generálmajor Ringelsheim, aby vyvedl své oddíly z nebezpečí, rozhodl se nejprve provést prudký výpad v centru sestavy. K provedení tohoto výpadu byly určeny dva prapory 42. pěšího pluku. Tak se stalo, že v prudkém rozběhu na sebe narazily útoky obou protivníků. Rakouské prapory byly sice prudkou rychlopalbou rozraženy, ale z útočícího pruského praporu, čítajícího asi 1000 mužů, zbylo jen asi 400 mužů schopných boje, ostatní byli zabiti nebo raněni.

Ale i 42. pěší pluk utrpěl velké ztráty. Velitel pluku, plukovník Kolbenschlag, padl, padli nebo byli raněni i další důstojníci a mužstva bez počtu. Ale úkol byl splněn. Než se pruské jednotky znovu zformovaly a postoupily na okraje planiny před Ohavčí, zmizely jim poslední rakouské oddíly z dohledu.

I na severním úseku bojiště se situace zkomplikovala. Jak postupně rakouské a saské jednotky dostávaly rozkazy k zastavení boje, který až dosud byl pro ně svým průběhem příznivý, tak také přistupovaly k jejich realizaci. Sasové ve středu severního úseku začali vyklízet Dílce a ustupovat k Jičínu. Generálmajor Pirett, který toto pozoroval od Železnice, se mylně domníval (neznaje ještě nové rozkazy), že bitva je ztracena a vyrazil proto ze svého postavení k útoku proti Zámezí a Dílcům, aby usnadnil situaci Sasů v centru. Byl však Prusy, tlačícími se vpřed, krvavě odražen. V místech, kam směřoval tento útok - na Valchovské stráni a na mírných svazích k Dílcům (v místech dnešní železniční trati z Jičína do Turnova, která tu ovšem ještě nebyla) - zůstalo ležet padlých a raněných rakouských vojáků až bílo, jak vzpomínali pamětníci bitvy.

Bylo 21.00 hodin a setmělo se. Prusové plníce rozkaz dne a domnívajíce se, že úspěch je dílem jejich zbraní, hnali všude útokem vpřed. Cestou naráželi ještě na rozptýlené skupiny bránících se rakouských vojáků, ale vážnější odpor se nikde neobjevil. V jednom takovém boji byl těžce raněn i generál Tümpling a velení divize převzal generál Kamienski.

Rakouská vojska, ustupující ze severního i jižního úseku fronty, srazila se před Jičínem a v nastalé tmě se jen stěží podařilo zjednat jakýs takýs pořádek v ústupu. I když ústup probíhal dále bez vážnějších ztrát, přece jen došlo k pomíchání jednotek navzájem.

Některé jednotky nedostaly rozkaz k ústupu vůbec a zahájily ho až pozdě v noci, kdy již byl Jičín obsazen pruskými jednotkami. Někteří autoři uvádějí, že to byly dva prapory 33. pěšího pluku a jeden prapor 35. pěšího pluku, které v noční tmě byly Prusy na ústupu zaskočeny a zatlačeny do jičínského rybníka. Jejich příslušníci zčásti padli, zčásti utonuli v rybníce a zbytek byl donucen složit zbraně. Tato zpráva se však zdá být poněkud přehnaná, i když je všeobecně přepisována dalšími autory. Proti této verzi si dovoluji namítnout následující fakta:

33. pěší pluk byl součástí v záloze stojící brigády Leiningenovy v prostoru jižně od Brad a jen jeden jeho prapor stál v ohni v prostoru Jinolických rybníků. Tedy ze svého postavení musel vidět vývoj situace na obou úsecích fronty, a i kdyby nedostal přímý rozkaz k ústupu, což je velmi málo pravděpodobné, protože byl rozmístěn v blízkosti stanoviště obou velitelů, musel vidět ústup ostatních jednotek a připojit se k němu.

Rovněž vykázané ztráty 33. a 35. pěšího pluku neodpovídají zajetí tak velkých částí. Oficiální dílo rakouského generálního štábu o válce 1866 "Oesterreichs Kämpfe 1866" uvádí u obou pluků následující ztráty u Jičína:

padlí	:	33. pluk:	0	důstojník	83	mužů	35. pluk:	2	-	40
nezvěstní	:		0		84			0		42
ranění	:		5		48			0		13

ranění zajetí	: 33.pluk: 3 důstojníci	165 mužů	35.Pluk: 1	- 118
nezranění zajetí:	7	42	17	876
C e l k e m	10	422	20	1089

To znamená, že z 33.pěšího pluku úhrn ztrát odpovídá jen slabé polovině praporu, ale v tom jsou započteny i ztráty v odpoledním boji pod Přivýšinou; z 35.pěšího pluku úhrn ztrát převyšuje jen málo stav jednoho praporu, ale i zde jsou zahrnuty ztráty v boji v Prachovském sedle. Možná tedy připustit, že se jednalo o jeden prapor 35.pěšího pluku, ale maximálně jen o dvě až tři setniny 33.pěšího pluku, které zůstaly zapomenuty v postaveních a byly likvidovány pruskými jednotkami u jičínského rybníka.

Ve 23.30 hodin dorazila od severu na jičínské náměstí saská tělesná brigáda, aby se ujala plnění již dříve jí daného úkolu - obsadit a udržet Jičín. V téže době pronikly do Jičína od západu pruské prapory Werderovy divize. Salva saských jednotek a bodákový útok, který následoval, byl jejich přivítáním, vnesl zmatek do řad postupujícího nepřítele a vrhl ho zpět. Asi po půl hodině byl opakován pruský výpad se stejným výsledkem. Mezitím se velitel saské brigády plukovník Hauser přesvědčil, že již všechny rakouské jednotky prošly městem a že jeho úkol je tedy splněn. Vydal tedy rozkaz k pochodu brigády směrem na Smidary. V Jičíně byla ponechána jen krycí skupina v síle poloviny setniny 14.praporu, celkem asi 90 mužů. Jejich úkolem bylo odrazit nápor nepřítele, získat potřebný náskok brigádě a pak ustoupit. To se také stalo. Hodiny na jičínské věži ukazovaly 00.30 hodin dne 30.VI. 1866, když poslední saský voják opouštěl Jičín.

Ranní rozbřesk 30.června 1866 ukázal teprve celou žeh smrti z předcházejícího dne i noci. Na jičínském bojišti zůstalo:

Rakušanů: padlých	: 45	důstojníků	445	mužů	99	koní
nezvěstných	: 0		637		53	
raněných	: 42		681		37	
raněných zajatých	: 46		1119		3	
neraněných zajatých:	51		1832		30	
c e l k e m	:184		4714		222	
Sasů	: c e l k e m	: 26	566			
Prusů	: padlých	: 21	300			
	nezvěstných	: 0	13			
	raněných	: 50	1172			
	c e l k e m	: 71	1485		56	

Tak skončila jedna z epizod války v roce 1866 v našem kraji, bitva u Jičína. /dokončení příště/

Dr.Karel Samšíňák VÍTVARNÉ UMĚNÍ NA SOBOTECKU

(4.pokračování)

Ranný barok přichází do Sobotky s mistry nového pána Humprechta Černína a znamená další velkou dobu v umělecké historii Sobotky a okolí. Největší památkou této doby je zámek Humprecht, stavební kuriozita, která získala nesmírně šťastným umístěním, za které se odvděčila libivým zpestřením městské siluety. Ale mimo něj vzniká několik dalších kamenných staveb. Tak na náměstí je to Pickův dům (dnes Archiv Fráni Šrámka), pod jehož secesní omítkou je ukryto ranně barokní jádro. Otevřeme-li průjezd vedle prodejny bufetu na náměstí, objeví se našim překvapeným zrakům ranně barokní mazhaus s jemným hřebínkem klenby, zbytek dalšího původního ranně barokního domu z této doby. Také staré sobotecké radnici, domu, který tehdy Černín koupil a pak věnoval obci, byla věnována péče. Vždyť v ní nějaký čas bydlel i hra-

běcí zednický mistr Spango. Ten podle plánů hraběcího architekta Maderny přestavěl sloupy v průčelí a nově zaklenul podloubí. On byl asi i mistrem ostatních kamenných domů.

V této době vznikají také první, bohužel dnes nezvěstné pohledy na Sobotku a Kost. Pro Humprechta je vytvořil Volpertus van Allen a visely dlouho v černínské obrazárně. Zato se zachovala z této doby - z roku 1672 - ševcovská pokladnice, která má na vnitřní straně víka ve vysokém reliéfu provedené dva rozkošné raně barokní andělíčky, držící ševcovský znak. Pod novým empírovým nátěrem z r.1818 je jistě skryta málo poškozená polychromie barokní.

Začátkem 18.století dochází k přestavbě děkanství. Dostává krásný barokní štít s volutami krytými prejzy. Bohužel poslední oprava, provedená mnichovohradištským OSP, prohrěšila se tak těžce na této budově i proti návrhům památkářů, že mnohdy je nutné pouýtlet o naschválných provádějícího podniku. Podnik totiž nerespektoval nákladnou dokumentaci. Nedokázal doplnit chybějící voluty, nesehnal několik kusů prejzů, nutných k jejich krytí, a nakonec utekl i od věci nejsnadnější, totiž od obnovování všech volut, lisen a orámování oken růžovou barvou, jak bylo v plánech předepsáno, aby byl nahrazen účinek zakryté rustiky.

Někdy kolem roku 1740 dochází k pořízení nového inventáře v kostele. Zvedá se tu především mohutný barokní oltář, velmi blízký Schönherroyu oltáři u pražského sv.Jakuba. Jeho umělecká úroveň jakož i úroveň obrazu je velmi vysoká. Mencl (ve sborníku Sobotka 1948) připisuje obraz Molitorovi a není nic, co by této doměnce mohlo odporovat. Nejpozoruhodnější plastikou kostela je o něco mladší Křest Páně na víku křtitelnice. Dokončením a jakýmsi vyvrcholením všech oprav, kterými se zacelují rány, které město utrpělo v třicetileté válce, je drobná sice, ale velmi roztomilá věžička radnice, která kolem poloviny 18.století dokreslila a podtrhla celkový obraz města v baroku.

A tak jsme se náhle dostali do doby, která patří po stránce umělecké mezi nejplodnější období v našich dějinách. Baroko! Zanechal vlastně proměnu celé krajiny, její výzdobu a zkrášlení. Umění tehdy proniká do všech vrstev národa, dere se do vesnic a odtud až do polí, do lesních údolí, všude vsazuje barokní výtvarník produkty své práce. Barokní člověk si konečně oddechl od nekonečných válek a hledá osvětlení v umění, i když toto umění představuje hlavně hudba, která zlidověla a z kostelů se stěhuje na veřejná prostranství. Není možno ocenit, co všechno pro tuto hudbu udělali venkovští kantoré, z nichž téměř každý byl skladatelem. U nás této době předcházel děkan Šuma, básník; jeho nástupcem byl děkan Philippi, hudební skladatel, jemuž se připisují intrády hrané v Sobotce dodnes. Na škole vládla dynastie Svobodů, kantorů a hudebníků. U jednoho z nich se učil Jiří I. Linek.

A k tomu Černínové stěhovali na svá panství pečlivě vybírané řemeslníky. Jak zjistil Vl.Ruda, usadil Humprecht Černín asi r.1670 v Sobotce sochaře Václava Jelínka, který se stal zakladatelem slavné sochařské rodiny. Z jeho synů byl známější Josef, rodák kosmonosský, ale druhý syn Martin se narodil v Sobotce a je to zatím snad nejlepší sochař, kterého jsme tady u nás měli. Zdá se dokonce, že on byl prvním mistrem Jelínkovské dílny a že jeho jméno neprávem ustoupilo jménu jeho bratra. Jak se zdá, on řídil činnost hutě po otcově smrti a proto i většina účtů i zápisů Jelínků se týkajících je psána na jeho jméno. Z jeho zjištěných děl budeme jmenovat sv.Jana Nepomuckého pod Šemtinskou lípou, sochu vzniklou po roce 1740 a vymykající se svým pojetím tomu, jak byl později tento světec protireformace zpodobován. A nejvýznamnější jeho dílo mají sobotečtí denně na očích. Jsou to Boží muka uprostřed náměstí z roku 1746, která svou hmotou ovládají celý prostor, i když nevynikají zvláštní výškou. Sochy zemských patronů na nich se nevymykají kánonu Jelínkovské hutě. Jemné reliéfy na dřívku podstavce si však jistě pro svou neobvyklost a jemnost časem vyžádají speciální studie. Jelínkové ušli nějak pozornosti badatelů.

Jsou to mistři, které bude třeba teprve objevit a mnohé vynikající sochy v okolí (Markvartice, Všebořsko) je nutné připsat jejich ruce. Vůbec musíme konstatovat, že na rozdíl od jiných obvodů jsou téměř všechny barokní sochy našeho okolí dílem školených mistrů. Staly se školou lidových výtvarníků, kteří se u nás dostávali ke slovu až mnohem později.

Kromě Jelínků tehdy v okolí pracovali jistě i mistři jiní. Kolik jen soch je roztroušeno po našich vesnicích i polích. Za všechny tyto si jmenujme aspoň neobyčejně krásnou sochu sv. Jana Nepomuckého před zámek v Domousnicích, sejmutou s podstavce a těžce ohrožovanou okolním provozem.

Za zmínku ještě stojí portrét děkana Antonína Petra Příchovského, pozoruhodné dílo v galerii děkanského úřadu, zřetelně závislé na známém portrétu téhož duchovního, malovaném F.K. Fahrenschornem. Sobotecký kostel byl tehdy obohacen dvěma obrazy z dílny Petra Brandla, z nichž obraz sv. Petra je možno z větší části přičíst ruce Brandlově.

Zmínili jsme se již o markvartickém kostelíku. Vraťme se sem ještě jednou a podívejme se na velmi zajímavou a krásnou sošku Panny Marie bolestné. Soška je na první pohled gotická, ale při pozornějším pozorování náhle postihneme snad už barokní pohyb v nakročení nohy, v řasení roucha. Něco podobného, co se objevuje - i když ještě daleko nápadněji - na sošce sv. Matěje v turnovském muzeu.

Nejhodnotnější stavbou, kterou nám baroko na Sobotecku zanechalo, je však drobná kaplička sv. Petra a Pavla na návsi v Příchvoji, vzniklá někdy kolem poloviny 18. století a hlásící se svým slohem do okolí Anselma Luraga.

/pokračování/

70. jubilejní, Běchovice

Tento nadpis vsutku vyjadřuje konec, jakousi tečku za tím, co se zrodilo a připravovalo o celé měsíce a nebojím se říci, o celá léta dříve.

Na myšlenku, zúčastnit se tohoto slavného závodu v jeho jubilejním roce, jsem přišel před třemi, čtyřmi roky. Byl zde však velký otazník. Zda vydržím náročnou a namáhavou přípravu, abymohla být myšlenka uskutečněna a korunována úspěchem. Lonského roku jsem sice zvítězil ve své kategorii, jak v běhu Rudého práva, tak v závodě z Běchovic do Prahy. Nebyly to však závody jubilejní.

Věděl jsem, že v letošním roce bude situace právě o ten přídomek "jubilejní" horší. Než lonský rok něco napověděl a pro letošní rok pak úkol zněl takto: Maximum práce v přípravě a výsledek-nepříhodí-li se nic nepředvídaného-musí být jen jeden=konečný úspěch. Od prvního dne v tomto roce, vše bylo zaměřeno jen pro tento úkol. Po dvaceti letech jsem chtěl opakovat vítězství, být jen v kategorii starších. Žádná příležitost nebyla vynechána. Na jaře jsem byl druhý v závodě na 25 Km z Nymburka do Poděbrad a zpět, pak následovalo vítězství v závodě na 20 Km z Kolína do Velkého Oseka a zpět. Byl to velmi namáhavý závod, který probíhal za úmorného vedra. Byl však jen přípravou pro Běchovice-průpravou vytrvaleckou. Rovněž celá dovolená byla zasvěcena tomuto cíli. Denně jsem běhal rychlé úseky do kopce /na Černou studnici v Nové Vsi u Jablonce/, jako přípravu na hrdlořezský kopec. A pak již přišla na řadu rychlost. Denní norma se postupně zvyšovala až na třicet čtyřstovek.

Běh Rudého práva v pražské stromovce byl svým způsobem rovněž poslední přípravou, ve které jsem si ověřil, že jsem dostatečně rychlý. Zvítězil jsem poměrně snadno, s dosti velkým náskokem. Tvrdá příprava přinesla tedy na podzim ovoce. Zbývalo pak již něco více než měsíc do Běchovického závodu. Úkol nyní byl tento: Udržet si jak dosaženou vytrvalost, tak i rychlost, eventuálně ji ještě znásobit.

Tak se celý měsíc předem vše v rodině i v zaměstnání nasměrovalo na termín 23. října, na 8 hodin, kdy byl dle proposit stanoven start kategorie starších od 45-50 let, v závodě silničním na 20 Km z Běchovic do Prahy.

I ten déšť, který se ráno spustil, když jsme projížděli Brandýsem, patřil jaksi do scénáře. Říkal jsem si: Snad mixxk přání štěstí. Celou trasu ze Žižkovské Ohraďy do Běchovic jsme jeli obráceným směrem než vede závod. Zdála se mi nekonečně dlouhá. Viadukt přes silnici, která vede směrem na Český Brod, to je teprve plovíčka.

Běchovice. Letos se na závod nějak vyěnořily. Není však mnoho času na rozalížení, i tak je můj časový rozvrh zpožděn o 15 minut. Rychle svlékat, přihlášky, poslední příprava na místním hřišti, vše je spočítáno již jen na minuty. Převléknout do suchého, startovní číslo nejlépe na prsa, stejně bude asi protivítr, tak aby to tak neprofouklo a již ředitel závodu s. Šulák volá nás jako první kategorii, na start.

Jsme první, kteří zahajují oslavy sedmdesátiletého trvání československého sportu, které budou vrcholit v příštím roce.

A již se řadíme u památného třináctého km na start. Běchovičtí tam letos umístili veliký nápis, aby každý, kdo jede po českobrodské silnici, věděl, kde se po sedmdesát let řadilo již tisíce běžců k tomuto závodě. Poslední povely-startéra K. Nedobitého, trojnásobného vítěze Běchovic, výstřel a já si jen uvědomuji, že musím teď, v této půlhodině, koncentrovat všechny své fyzické i nervové síly, aby práce, příprava celých měsíců nebyla marná. Začátek je velmi rychlý, takhle to přeci nemohou vydržet. Všichni běží, jako by se mělo na prvním kilometru filmovat. Asi v osmistech metrech tempo polevuje a již Jarka Štrupp, kterého si velmi dobře hlídám, hlásí, že již máme jeden (ten první km) za sebou.

Tempo se uklidňuje, necháváme za sebou celé pole závodníků. Je nás již jen pět, pak odpadá doktor Klimeš. A již je tady viadukt, polovina trati, jsem úplně svěží. Radostí bych hned přidá. Soupeři těžce oddychují. Cosi mi však říká, jen se neukvapit. Ještě je dříve pět km a ještě je tu hrdlořezský kopec a poslední kilometry po kostkách. Ztrácíme za sebou čtvrtého, Bradleho. Následuje táhlé mírné stoupání. Strupp přechází na druhou stranu silnice a zrychluje. Chlapče, vyzval jsi mne, tak nu to odpovím. Odpovídám ještě větším zrychlením. Dobíháme téměř na vrchokopce před Hrdlořezy, ale již jen ve dvou. Vichera ze Staré Boleslavi nevydržel. Strupp pak podlehl také svému vlastnímu tempu, zvolnuje a k mému údivu mne posílá, abych již šel sám. Asi třista, čtyřista metru ještě běžíme spolu a pak již přichází klesání dolů do Hrdlořez. Bleskla mi hlavou myšlenka, co kdybych rozhodl závod již nyní před Hrdlořezy, hlavně před Hrdlořezským kopcem. Pustil jsem to "zadarmo" dolů a plán se vydařil. Nejméně stopadesát metrů náskok, to již byl malý kapitál pro konečné vítězství. Při trochu rozumném hospodaření se silami to neomhl již nikdo dotáhnout. V Hrdlořezích již tlampače vyhrávají pochody a již nás hlasatel pozdravuje jako první běžce v rámci oslav příštího jubilejního roku.

Hrdlořezský kopec. Zkracuji krok, nebudu již zvětšovat náskok, musím však udržet těch stopadesát metrů. Každých pár metrů ubývá rychle sil. Vzpomínám si na Černou Studnici a říkám si, že teď mi musí ta příprava o dovolené někde pomoci. Konečně jsem nahoře. Za mnou ještě Strupp a další zápasí s hrdlořezským kopcem. Tam někde v předu, tam jsem nechal synka, Libora, aby mě řekl situaci na trati, abych se v závěru nemusil již ohlížet. Skutečně již ho vidím. Poctivě plní svůj úkol. Teď již je tedy rozhodnuto. Snad již jen zranění na tvrdé kostkové dlažbě by mohlo změnit celou situaci.

Mírné klesání až do cíle, snad 20, 30 metrů oddechu a posledních čtyřista metrů. Poslední "čtvrťka", kterých jsem letos v přípravě naběhal stovky. To musí být závěr hodný běžce, který běhá již třicet let Cíl. Na ten okamžik jsem se těšil celé dny a měsíce. Stisky rukou, fotografování, a již rychle do šaten a pod sprchy. V té době již Žižkovská ohrada vítá vítěze dalších kategorií. ~~xx~~ V jedné z nich dobíhá i Emil Zátopek, jako třetí. Tento závod běžel ve svém životě poprvé. Hlavní kategorie končí, jako tenkrát před dvaceti lety, překvapením. Tenkrát jí nevyhrál vytrvalec, ale mílař, dnes jí nevyhrál favorizovaný čtyřnásobný vítěz "Běchovic", Tomáš, ale skromný chlapec z Lovosic Mládek.

Mám radost, byl to dobrý den. Setkání se s mnoha známými. Je tu i ten, který byl svědkem mého vítězství v mistrovské kategorii, před dvaceti lety, soboták Vratislav Zemlička. Oba, tak nějak aniž bychom to vyslovili, připisujeme toto vítězství naší rodné Šobotce.

Přemysl Dolenský

K průzkumu starých sídlišť na Sobotecku.

Na Sobotecku se našlo dosti památek ukazujících na prehistorické osídlení. Tyto památky-téměř vesměs náhodně objevené-byly ukládány v soboteckém muzeu, ve školních sbírkách, některé zůstaly ve sbírkách jednotlivců. Proti sousedním krajinám, Mladoboleslavsku, Mnichovohradištku, Turnovsku a Jičínsku, zůstal zde vědecký, odborný průzkum dlouho pozadu. Příčinou toho bylo proti jiným krajinám zatím poměrně málo nálezů a potom také nedostatek místních odborných pracovníků.

Mnichovohradištsko mělo Dr. J.L. Piče, Mladoboleslavsko vědeckého pracovníka Národního muzea Dr. Rudolfa Turka, Jičínsko prof. Hakena, později Dr. Rud. Turka, Turnovsko univ. prof. Dr. J. Simáka, jehož spolupracovníkem byl známý sobotecký rodák Jan Křt. Hájek.

Jak již uvedeno, na Sobotecku šlo především o náhodné nálezy, Teprve řídící učitel Josef Severa, z Rovně provedl vykopávky na hrádku Nebákové a nálezy odevzdal soboteckému muzeu.

K předběžnému vědeckému odbornému průzkumu na Sobotecku došlo až na jaře roku 1944, kdy se na Muzejní společnost v Sobotce obrátil univ. prof. Dr. Jan Filip. Žádal o umožnění prohlídky prehistorických nálezů v muzeu, nabídl se, že určí a roztrídí v muzeu shromážděné nálezy, žádal i o informace o jednotlivých nálezech i nalezištích.

Muzejní společnost ráda vyhověla. Dr. Filip prohlédl, určil a zařadil nálezy v muzeu /zejména nálezy říd. Severy z Nebáкова/.

Byl jsem tehdy jednatelem Muzejní společnosti a s Dr. Filipem jsme prošli tři nejznámější a největší hradiště na Sobotecku.

Na úpatí poránského hradiště, v Plakánku našel Dr. Filip splavené střípky hradištní keramiky staršího charakteru, prohlédl zářezy ve sklalných rozsedlinách, sloužících k zatarasení přístupu do hradiště z Plakánku dřevěným paženým, prošel a změřil příčný val ochraničující poránskou ostrožnu.

Dále jsme byli na ostrožně "Na hradech" nad Pleskoty a konečně jsme byli i "Na šancích" v markvartickém katastru nedaleko Hřmenína. Pádorys tohoto hradiště je obdélník, hradiště je v polích a snadno přístupné.

V okolí Hřmenína bývalo podle nálezů sídliště. Rolníci zde často vyorávali zbytky nádob, kamenného náradí. Sobotecké muzeum koupilo před časem od jednoho hřmenínského rolníka bedničku těchto nálezů. Vědecký průzkum tohoto hradiště nebyl dosud proveden. Výsledky svých zjištění ze Sobotecka zveřejnil prof. Dr. Jan Filip v knize Dějinné počátky Českého ráje., roku 1947, str.273 až 289.

První, kdo se na Sobotecku zajímal o původ markvartického hradiště, byl místní farář, buditel Frant. Mat. Vetešník (nar.1784, zemř. 1850), Nejprřednější Jungmannův spolupracovník na Slovníku českoněmeckém z roku 1835. Vedle jazykozpytného bádání věnoval se i vlastivědě. V rukopisném díle Fideikomiss herrschaft Kost und Rakow (Svěřenské panství Kost a Rakov) podal podrobný, vyčerpávající popis Sobotecka. Nepřehlédl ani markvartické hradiště a popisuje je takto:

"850 běžných sáhů jižně od Markvartic se nalézají pravidelné, čtyřstranné válečné obehnané hradiště o vnitřní výměře 2 jiter 710 sáhů, s jedním dosud patrným vchodem na straně západní a s jedním na straně východní. Jižní strana valu se zachovala neporušená a hluboký příkop a vysoký val jest zde nejpatrnější. Ostatní části valu byly vesměs proměněny v pole. Podle tradice, původcem tohoto hradiště není nikdo jiný než Žižka. Z dějin však jest zjištěno, že Žižka ve zdejší krajině dlouho nepobýval a také neměl zapotřebí zabývat se budováním tohoto valu. Žižka se také takovýmito opevnováním zabýval jen zcela výjimečně, neboť ve své vozové hradbě měl mnohem pohodlnější, pohyblivější a lehčeji zbudovatelné opevnění.

Zdejší hradiště nevykazuje též stop o dělostřeleckých stanovištích, podle nichž by se dalo usuzovat, že valy pocházejí od Švédů. Podobná tábořiště se vyskytují v Čechách hojně. Bylo by možná velmi zajímavé, kdyby některý odborník důkladně toto prozkoumal a popsal."

Popis hradiště končí Vetešník opatrně dodnes odvážnou doměnkou: "Sběratel těchto památek jako nezkušený posuzovatel byl by toho názoru, že jde o dílo Římanů."

O jiném opevnění blíže Rakova uvádí Vetešník, že jde o zbytky okopů švédské baterie.

Teprve vědecký průzkum markvartického hradiště přinese objasnění jeho původu a stáří.

Se zájmem jsem přečetl ve Zpravodaji Šrámkovy Sobotky články vědeckých pracovníků, prom. hist. Zoltána Drenka o hradišti poránském v říjnovém čísle 1965 i Jiřího Waldhausera o objevu dosud neznámých starých sídlišť v okolí Sobotky v prosincovém čísle 1965.

I když proti jiným krajinám má Sobotecko bádání na tomto úseku zpoždění, nyní prováděný odborný a vědecký průzkum je zárukou, že dohoní poznání minulosti Sobotecka a pravděpodobně přinese mnohá překvapení.

V. Sulc.

B í l ý p o k l a d

Tak nazval svou reportáž o práci "Sedlecko-vildštejnských kaolínových a hlinných závodů ve Střelči" Josef Konta v Pochodni č. 256 z 25. října 1966. O 120 zaměstnancích, kteří pracují na tři směny po celý rok včetně vánoc a Nového roku, o různých druzích písku, který se zde těží a vyváží se do mnoha států i do našich skláren, o jeho dopravě atd. vyprávěl reportérovi ředitel závodu Jiří Prahař. Ze všech faktů si uvedmě jediný: Už dnes činí roční těžba 22 tisíc železničních vagonů a bude se stále rozšiřovat. Reportáž končí: "Jen zástánci přírodních krás neradi vidí v Českém ráji umělý kanon. Ten však nikdy neporuší jeho hlavní oblast A v budoucnu-to se už bude letopočet začínat dvěma tisíci-zůstane po dnešních střeleckých pionýrech v srdci Českého ráje dokonce rekreační oblast. Se skalnatými terasami a písčnou pláží. Zatím se však bílý poklad platí zlatem.!"

To tedy napsala hradecká Pochodeň. Několikrát jsme už mohli však číst jiné hlasy. Např. v Kulturní tvorbě č. 23/1965 psal Miloš Landsman:

"Obnažené bílé pískovcové skály svítí do daleka a žalují, s jakým vandalstvím je nakládáno s krajinou, která je perlou mezi našimi turistickými oblastmi ... probouraly se celé skalní útvary ... těžba se má v celém valu rozšířit až Troskám ... Kdo dovolil zničit krajinu a přeměnit ji v bílou písčnou poušť? Přitom na severu Čech je rozsáhlá křídová tabule, kde by se těžba tohoto písku mohla provádět daleko výhodněji ... " Podobné hlasy ozvaly i v Ochráně přírody, v Živě a v jiných časopisech. I nám napsalo několik čtenářů na toto téma. Je škoda, že vedení střelecké pískovny na tyto hlasy nereaguje, ~~tyto~~ zůstávají bez odpovědi a různé dohady o tom, kam až se bude těžba rozbíhat a co všechno ještě bude zničeno, stále rostou.

Faktem je, že těžba je prováděna v blízkosti velké Státní přírodní rezervace, v místech kudy vede velmi silný turistický ruch a kde ročně projíždí tisíce našich i zahraničních turistů na Trosky, do Prachovských skal i na Hruboskalsko. A většina z nich není lhostejná k tomu, že v centru Českého ráje se ničí jeho přírodní krásy. Věříme, že vše bylo podrobně dohodnuto s památkáři, že se neobcházejí zákonná nařízení (jako tomu bylo třeba při chovu kachen v Plakánku apod.). A velmi bychom uvítali, kdyby se ke všem těmto otázkám vyslovili v našem Zpravodaji jak památkáři - Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích - tak i vedení závodu ve Střelči. Čtenáři jim budou za jejich informace vděční.

Redakce

Chtěl přiblížit hvězdy lidem ...

Dalibor Šrámek byl nejmladší člen Československé astronomické společnosti při ČSAV v Praze, nadaný astronom a básník, prasnovec nár. umělce Fráni Šrámka. Zemřel 22. srpna 1960 ve věku 17 let a je pohřben na turnovském hřbitově. Smrt tohoto nadaného chlapce, zaviněná leukémií, varuje! Tato zhoubná choroba krve, která má živnou pádu v rozmáhající se radioaktivitě,

zkosila v posledních letech již hodně životů.

Dalibor se narodil 17. května 1943 v Turnově. Byl vnukem nejstaršího básníka bratra Gustava a jeho narození bylo celým rodem přivítáno nadšením. Mezi první gratulanty patřil stýc Frána, který napsal rodičům: "Milý Šepo a Helenko, těšíme se s Vámi, že se Vám narodil chlapeček a přejeme Vám, aby Vám s ním přibylo jen hodně radosti. Buďte všichni hodně zdraví! Váš stýc Frána s tetou. V Praze 19.5.1943!" Již od dětských let, sotva se naučil mluvit, skládal veršičky, psal si divadelní hry pro loutky, sám je hrával a za vybrané vstupné kupoval další loutky. Několikrát navštívil i Sobotku, Humprecht a hrob svého strýce.

Učil se elektrotechnikem v Semilech a patřil k nejlepším posluchačům učiliště. Srdce ho však táhlo dál k psaní a k astronomii. Ve 13. letech počal studovat externě a observatoř v Ondřejově mu doporučila, aby se zabýval studiem Slunce. Pro svou velikou touhu po vědění, svědomitost a velice soustavné práci byl již v 15 letech přijat mimořádně za člena Československé astronomické společnosti při ČSAV. Na praci dojížděl do Ondřejovské observatoře, nedlouho před smrtí byl vyslán na observatoř na Skalnaté pleso. Získal si přátelství našich předních astronomů L. Pajdušákové, Dr. Guta, Zdeněk Švestky, Mir. Plavce, Borise Valníčka, M. Kopeckého, M. Mohra, Dr. Bláhy a dalších. Všichni želeli upřímně jeho smrti jak osobními projevy, tak článkem v Říši hvězd č. 10 z roku 1960.

Získané poznatky rozdával Dalibor rád dětem i dospělým. Přednášel jim o vesmíru a připravoval nástěnky družic a kosmických korábí. Věděl, že v době, kdy člověk stojí na prahu vesmírného cestování, je nutno rozšiřovat mezi lidmi co nejvíce poznatků z astronomie.

Vzhledem k jeho spisovatelskému nadání byl vyzván k napsání seriálu o sluneční soustavě do severočeského krajského deníku Práboj. Seriál měl mít deset pokračování, Dalibor však stačil napsat jen tři části, které vyšly posmrtně v listopadu a v prosinci 1960.

Daliborův prastrýc Frána Sránek mu věnoval mnoho svých knih a teta Milka Hrdličková-Srámková ho potěšila před svou smrtí upřímným dopisem a třemi výtisky výboru Srámkových básní Hudba nad splavem s poznámkou, "svému nejlepšímu příteli". Jeden výtisk daroval škole, jeden si ponechal a jeden dal svému otci, se kterým si opravdu dobře rozuměl. Získal od otce všechny charakteristické rysy rodu Srámků, zatímco od matky čerpal lásku k přírodě, umění a literatuře.

Doktor Karel Hujer z university v Tennessee v USA /rodák ze Železného Brodu/ o Daliborovi ve svém dopise jeho rodičům 17. dubna 1961 napsal: "Daliborka budu vždy chovat ve svých představách a hvězdných vidinách, jako nejkrásnější sen a kosmický úsměv, který se na chvíli zadíval na naši planetu sluneční soustavy v sousedství Slunce, jemuž pozemská astronomie dala jméno Alfa Centauri."

Dalibor byl mým přítelem z dětství a chci proto tímto článkem uchovat v paměti všechny jeho vzácné lidské vlastnosti, nadšení a nadání pro krásu slova a astronomii, které nemilosrdným zásahem zákeřné smrti nemohly plně vypučet ve prospěch celku na kmenu rodu Srámků, jako jeho pokračování.

A obracím se zvláště k mladým: Jděte v jeho stopách! Dokončete dílo Daliborovo.

Eva Reslová

František Kropáček TŘI CHRÁNĚNÉ ROSTLINY NA SOBOTECKU

Jako první uvedu rosnatku okrouhloolistou (*Drosera rotundifolia*), která je známa jako léčivá bylina s účinkem antisklerotickým, dále pak jako masožravá rostlina rostoucí na bažinatých nebo rašelinných místech. Její léčivé účinky měly za následek ničení nalezišť a v posledních letech se tam, kde ještě nedávno byla sbírána, vyskytuje velmi spíše a jen v několika exemplářích. Prosím čtenáře, aby uvedená místa nezneužili ke sbírání, vždyť jde o chráněnou rostlinu. Antisklerotické účinky byly objeveny i u jiných rostlin, které jsou snadněji dosažitelné, jako je např. přeslička rolní (*Equisetum arvense*), jejíž odvar, právě tak jako odvar ze jmelí (*Viscum album*) je hledaným lékem proti kornatění tepen. Rosnatka okrouhlolistá byla na Sobotecku nalezena RNDr. Karlem Šamšínákem v okolí Mladějova. Je to jediné místo na Sobotecku, kde byla zatím objevena. Další nejbližší naleziště byla ještě v roce 1945 v okolí Prachova, ale ze dvou lokalit zbyla pouze jediná. V blízkosti Sobotecka jsou další významné nálezy u Vyskře (místní název Bahýnka), kde ji nacházel učitel J. Drahoňovský, další nález v Pleskotském údolí objevil loňského roku učitel St. Kopecký. Sám jsem ji našel u Srbska a u Žehrova. Jedno z těchto nalezišť uvádí E. Baudyš v časopise Národního muzea z roku 1959 v článku "Botanicky neznámá kotlina u Komárova u Mn. Hradiště", kde v seznamu nalezených rostlin je i rosnatka okrouhlolistá. Naleziště u Srbska byla zničena až na nepatrný výskyt kultúvací a sběrem. Naleziště u Žehrova jsou též velmi nepatrná a ničena zástavbou chat.

Druhou chráněnou rostlinou, kterou jsem našel ve velikém množství letos v květnu, je vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*). Na místech výskytu u Nové Vsi roste v bažinaté, minerálně bohaté půdě. Není to nový nález, E. Baudyš ji uvádí v již citovaném článku u Srbska.

Novým je výskyt dáblíku bahenního (*Calla palustris*) na stejné lokalitě jako *Menyanthes trifoliata*. Našel jsem na 30 exemplářů této chráněné vzácné rostliny. Dáblík bahenní se na Sobotecku vyskytuje u bývalého mlýna pana Jandy v Rovni. Ještě v roce 1953 jsem tam viděl několik květoucích rostlin.

Ještě jednou prosím čtenáře, ze Sobotecka, aby všechny uvedené rostliny chránili a netrhali, neboť jde o poslední zbytky chráněných rostlin v našem kraji.

L i t e r á r n í z e S o b o t e c k a

- Pochodeň 2. X. uveřejnila ukázkou z chystaného výboru Šrámkovy korespondence "Listy z léta", který vyjde v redakci prof. V. Hejna ve VČN.
- Rudé právo otisklo 1. X. fotografii Jany Štěpánkové z libenské inscenace Šrámkových Zvonů. Recenze tohoto představení přinesly Práce 4. X. (V. Hepner), Svobodné slovo 1. X. (A. Stránská), Völkzeitung 7. X. (P. Grym), Svět v obrazech 8. X., Mladá fronta 12. X. a Večerní Praha 13. X.
- Svobodné slovo 2. X. upozornilo na náš Zpravodaj.
- Kulturní tvorba č. 41/66 recenzuje Šolcovy Indiány na jezeře Titikaka.
- V Rudém právu 12. X. píše Jaroslav Šimůnek o poezii J. Tūwima.
- Rudé právo 29. X. přináší povídku Mileny Kovářové Peříčko a zprávu o sobotečské Frutě.
- Pochodeň 7. X. upozorňuje na nového průvodce po Kostí, 11. X. píše o návštěvě diplomatů na Humprechtě a o jičínském okresním kole STMP a 25. X. o práci v pískovně ve Střelci.
- Zpravodaj STMP okresu Jičín č. 6/66 seznamuje čtenáře se složením soutěžní poroty, s probíhajícími kurzy uměleckého přednesu, s knížkou Umění řečnit a s činností Recitačního studia Šrámkova domu.

- Rozvoj č. 41/66 přináší fotografii O. Tyrychtra uprostřed jiřin na Valdštynsku a článek o Valečově, č. 42/66 článek o Drábakých světničkách.
- Ríjnová čísla Převroje přináší fotografii ze svatební síně v Sobotce, velký článek o organizování sběru papíru na sobotecké škole, upozorňují na nového průvodce po Kostí. a na Chaloupkovu knížku o J.S. Kubínovi, kritizují neúplnost označení památných domů v Železnici, informují o práci Fruty a o podzimních pracích na Sobotce.

D o S o b o t e c k é k n i h o v n y

Kost, státní hrad a památky v okolí. STN Praha 1966, 2.vyd. 43 str. Z prvního vydání zbyla vlastně jen kapitola o hradu, z jejíhož titulu zmizelo jméno apoluatvora, dále kapitola o památkách v okolí a kapitola o přírodní tváři Českého ráje. Všechny ostatní /Hobzkovy state Z minulosti Kosticka a Přehled držitelů hradu Kostí, Lifkovo pojednání o knihovnách, Novákovy články o Šrámkovi a Šolcovi a závěrečný přehled o službách návštěvníkům kraje/ ustoupily práci Jaromíra Homolky Pozdně gotické sochařství a malířství ze sbírek Národní galerie v Praze. Tato důležitá kapitola se stala osou celé publikace, neboť se v ní podává poprvé souvislý, odborný a přitom srozumitelný přehled vývoje výtvarného umění v pozdní gotice promítnutý do objektů kostecké galerie. Výklad je doprovázen reprodukcemi nejzávažnějších děl. Stat se znamenitě hodí k předběžnému studiu (které by mělo být pravidlem) nebo alespoň k dodatečnému osvětlení a doplnění získaných dojmů.

Také ostatní kapitoly jsou celkem dobře zpracovány a podávají výklady velmi zasvěcené. O jejich úrovni svědčí již jména autorů: D. Menclová, M. Maršáková, J. Wagner. U obou posledních kapitol je však sporný zvláště jejich rozsah, částečně i zaměření. Je totiž otázkou, zda do knížky, která má být věnována speciálně jen hradu Kostí, patří přehled přírody celého Českého ráje, v němž je vlastněmu okolí hradu, tak zajímavému a tak dobře právě po stránce přírodovědné prozkoumanému, věnováno jen několik slov. Také v kapitole o památkách okolí by bylo možné soustředit se jen na území bývalého kosteckého panství a nejbližšího okolí. Je totiž trochu paradoxní, jestliže tu najdeme poučení o Veliši, Kumburku, Jičínu, Turnovu atp., ale úplně chybí zmínky o soboteckém řbitově, zvonici na Samšíně, o Mladějovu a zvláště o literárních tradicích Sobotcka. Vždyt zde ani jednou není uvedeno jméno Šolcovo a Šrámkovo, není sebemenší zmínka o literárním muzeu na Humprachtě, kam každoročně putují tisíce turistů.

Časem snad prosadíme dávný plán podobné publikace o památkách Sobotcka, kde by zájemce našel podrobnější poučení o lidových stavbách, o historii, rodácích, stavebním vývoji města i jeho plánech do budoucna. Zde se pak najde jistě kousek místa i na reprodukci některého obrazu Václava Spály, možná právě s hradem Kostí.

K.S.

Přehled dokumentů k dějinám KSČ na Jičínsku 1921-1925 ./ OV KSČ Jičín 1966, 20 str. /.

Ve stručných regestech jsou v této brožurě podchycena fakta o činnosti KSČ na Jičínsku v letech 1921-1925. Ze Sobotcka je zde několik údajů o činnosti s. Josefa Hakena, excerpované články z Pochodně a dva další dokumenty. Vůbec nebyly pojaty doklady o činnosti KSČ přímo v Sobotce, které jsou uloženy ve spisech Městského úřadu Sobotka v soboteckém archivu, ač o nich redakce této brožury snad věděla.

K.B.

Josef Kotalík: Písek a Bisecko v literatuře / OLK Písek 1966, 65.str./
Dokonale poučený autor sleduje v této knížce zasvěceně všechny literatury od nejstarších dob až do současnosti, kteří měli nebo mají nějaký

Vztah k Písecku. Skoro tři stránky zabírá Fráňa Šrámek, dále je ze Sobotáků zmíněn J.L. Turnovský a profesor Karel Cumpfe. Na sympatické publikaci rušivě působí četné tiskové chyby (např. Zbiroh je zásadně psán jako Zbírov) a nepečlivě zpracované rejstříky. Knížku doporučujeme zájemcům o literaturu - objednávky vyřizuje OLK Písek, ulice Fráni Šrámka. KB

O J.L. Turnovském se dočteme v knize Františka Hampla "Z bouřného času", která vyšla letos v ČS. Na 292 stránkách se seznamujeme s životními příběhy ještě dalších čtrnácti českých spisovatelů minulého století od V.K. Klicpery až po J. Arbesa. O některých z nich, také o Turnovském, psal F. Hampl již ve své knížce "Poznamenání" z roku 1940. V obou knihách se autor snažil přiblížit spisovatele, o nichž byly ve školních literárních rukovětech jen zmínky nebo suché, nezáživné kapitoly, studentům a čtenářům tím, že beletristicky zpracovává (leckdy mnohohlavně rozšiřuje) zajímavé události z dějin života těchto osobností, jak je našel v obširnějších dějinách literatury, v monografiích, memoárech a jiných pramenech. Tak například v kapitole Naléhavá objednávka je epizoda ze života V. K. Klicpery, kterou Jaroslav Vlček ve svých Dějinách české literatury zaznamenal v několika řádcích, rozvedena více než na třech stranách. V kapitole Láska starého vlastence, která je věnována životu a dílu J.L. Turnovského, a která nás proto nejvíce zajímá, se Hampl, zvláště v prvních dvou oddílech, opírá především o "Paměti starého vlastence". Na mnoha místech z nich cituje doslovně, jinde prosté a milé vyprávění své předlohy porušuje papírově sentimentální beletrizací. Srovnáváme-li některé partie společně oběma autorům, neubráníme se dojmu, že je skoro škoda půvabné a upřímné líčení "Starého vlastence" nějak "vylepšovat".

V třetím oddíle kapitoly o Turnovském František Hampl ve snaze zachytit všestrannou činnost a význam Turnovského do značné míry pouští uzdu své vlastní fantazii. A tak jsme svědky toho, jak Turnovský na sklonku svého života přijíždí do rodné Sobotky, aby si zrekapituloval průběh svého osudu, a přijíždí vlakem až na Sobotecké nádraží. Tu je ovšem faux pas: Turnovský zemřel 8. února 1901, a železniční provoz přes Sobotku byl zahájen v listopadu 1905, tedy bez mála za 5 let po smrti J.L. Turnovského. Ale říká se, že i dobrý tesař se utne. S podivem je jen to, že na tento omyl nikdo Hampla neupozornil hned po vydání knihy "Poznamenání". -n

S O B O T Ě C K Á V Š E H O C H U Ť

V srpnovém čísle Zpravodaje jsme uvedli citát z Literárních novin, v němž se Šrámkův Stříbrný vítr hodnotí jako stále jedno z nejlepších a nejaktuálnějších děl o dospívajícím mládí. V Učitelských novinách z 20. října 1966 doc.dr. Richard Sedlář citátem ze Stříbrného větru zase charakterizuje jistý typ učitelů, kteří "zapomněli asi, že by mohli být milováni".

20. října zazněla večer v hudebním cyklu "Celý svět zpívá" v Československém rozhlasu píseň "Znám já jeden krásný zámek" v podání národního umělce Františka Smolíka. Úvodem recitovala Hana Blachutová první sloku stejnojmenné básně Fráni Šrámka. -fka

V Československém rozhlasu se hovořilo 19.X. o dalším rozšiřování rekreačního střediska u soboteckého koupaliště. 14.X. zde zazněly Šrámkovy verše ve vysílání pro školní kluby.

Při opravě staré radnice v Sobotce se zpevnují základy pilířů podloubí. Při výkopech našel s. Kořínek několik kostí a úlomků keramiky, které budou předány k určení.

V letošním 70.ročníku Běchovic, které se běžely 23.října, zvítězil v kategorii mužů ve věku 45 - 50 let sobotecký rodák Přemysl Dolenský. Jeho reportáž o tomto závodu přinášíme v tomto čísle.

V Malé ceně Prachovských skal - závodu motokár v Jičíně 9.X. startovali i sobotečtí závodníci M.Havránek a J.Jánka ml. Úspěšněji si ale vedli Svoboda z Dobšic (celkově 4.) a Kunst z Libošovic (celkově 6.). /před/

Poslední výsledky soboteckých fotbalistů: vyhráli nad Dětenicemi 3:0 a nad Lázněmi Bělouhrad 2:0 a prohráli s Peckou 1:0. Udržují si stále 2.místo v tabulce okresního přeboru.

Kulturní kalendář jednou větou: 1.XI.1921 byla v Obrubech otevřena Lidová škola hospodářská a o 15 let později i v Sobotce. 1.XI.1906 vznikla veřejná čítárna v Sobotce. 1.XI.1781 bylo zrušeno nevolnictví. 7.XI.1926 zemřela spisovatelka Abigail Horáková, autorka několika her z našeho kraje. 29.XI.1811 se narodil poštovní mistr Josef Svoboda st., velitel sobotecké národní gardy roku 1848 a pozdější starosta města.

Sobotečtí jubilanti: 80 let se dožívá 16.XI.František Holman ze Sobotky. 75 let se dožívají 2.XI. Antonín Pištora a 22.XI. Marie Vrabcová ze Sobotky. 70 let se dožívají: 15.XI. František Šturm ze Sobotky, 16.XI. Václav Šolc ze Stéblovic. 65 let se dožívají: 2.XI. František Kratochvíl ze Sobotky, 4.XI. Marie Baraniaková z Čálovic, 11.XI. Josef Bryksí ze Stéblovic, 18.XI. Josef Ždánský ze Spyšové a 20.XI. Božena Kozáková ze Sobotky a František Kozák z Čálovic. Všem srdečně blahopřejeme!

Sňatky: 19.XI. uzavřeli v Jičíně sňatek Václav Sedláček s Jaroslavou Drbohlavovou. Téhož dne byli v Sobotce oddáni Jaroslav Klečal z Jičína s Evou Prokopovou a Jindřich Vrána ze Sobotky a Emilií Chovančákovou. 28.X. uzavřeli v Sobotce sňatek Zdeněk Volf a Milada Žitná z Kdanic.

Zajímavá svatba: 22.října uzavřeli v Sobotce sňatek bratří Oldřich a Jaroslav Ženatých se sestrami Věrou a Hanou Pávovými z Jičína.

Úmrtí: 18.X. zemřel Josef Novák z Mladějova ve věku 72 let. 21.X. zemřel Josef Drázký z Dobšína ve věku 60 let. 22.X. zemřel Rudolf Nechanický z Libošovic ve věku 66 let. 24.X. zemřela Marie Kyzivátová ze Sobotky ve věku 85 let. 23.X. zemřela v Praze Alžběta Sudková roz. Hortlíková ze Sobotky ve věku 86 let. 28.X. zemřela v Samšíně Marie Roubalová ve věku 82 let.

Z technických důvodů jsme museli přesunout článek doc.dr.Vl.Kašíka o J.G.Maštálkovi do příštího čísla, které vyjde v prosinci. Přinese i obsah letošního ročníku a přehled příspěvků.

Oddíl stolního tenisu Sokol Sobotka

Pro náš oddíl stolního tenisu je letošní rok opravdu úspěšný. Družstvo A mužů, ve složení Sedláček, Škorpil, Kráček, Baniár, Kopecký, Peška a Rejha, si vybojovalo zaslouženě 1. místo v okresním přeboru a tím si zajistilo účast v oblastní soutěži (dříve krajský přebor II. třídy, ze kterého sestoupila Nová Paka a Jičín). Družstvo žen, které již v oblastní soutěži startovalo, se umístilo na 5. místě. Ženy hrály ve složení Fišerová, Rejhová, Drholcová Věra a Vojtíšková.

V okresním přeboru startovalo ještě B družstvo mužů - umístění z 9 družstev na 5. místě a B družstvo žen, které získalo, jako A družstvo mužů titul přeborníka okresu.

Na podzimní kolo jsme však museli všechna ostatní družstva, i když si vedla velmi pěkně, ze soutěží odhlásit, takže v soutěži zůstává jen jediné družstvo mužů v oblastním přeboru.

K tomuto opatření se musilo přikročit především proto, že oddíl stolního tenisu nemá vlastních příjmů neboť sobotečtí občané nepodpořili nikdy svou účastí naše utkání a výbor TJ Sobotka nemůže hradit náklady na účast ostatních družstev v soutěži. Je to škoda hlavně proto, že zejména mladí hráči by potřebovali získat zkušenosti v utkáních s lepšími soupeři. V příštím roce se pokusíme vyřešit tento nedostatek sjednáním většího počtu přátelských utkání.

V letním volném období podniklo A družstvo mužů a žen na vlastní náklady zájezd k odvetnému přátelskému utkání do Altenburgu. Při cestě jsme si prohlédli památky v Drážďanech, Lipsku a Radebaulu. Po celý zájezd nám přálo překrásné počasí. V utkání s Einheimem Altenburg jsme ve velmi pěkném dramatickém utkání zvítězili 8:6 a ženy 6:4. Na rozdíl od nás se hrálo za hojné účasti diváků, kteří velmi živě povzbužovali své hráče. Hráli jsme ve složení Kopecký, Rejha, Peška, Baniár, Sedláček, Rejhová, Fišerová, Hloušková.

Náš oddíl neměl dosud školeného trenéra a rozhodčího, jak je stanoveno předpisy, a proto si o prázdninách po týdenním školení v Pardubicích složil Jan Sedláček zkoušky rozhodčího 3. třídy, J. Rejha a L. Rejhová zkoušky trenéra 3. třídy.

V letošním podzimním kole získávají naši muži velmi cenné zkušenosti v zápasech oblastního přeboru. Je pravda, že na tuto soutěž zkušenostmi ještě nestačíme. V tabulce jsme zatím s 5 body na posledním místě. Naše ženy se po odhlášení ze soutěže spojily s družstvem Jičína. V současné době se zaměřujeme na intenzivní přípravu dorostu, abychom měli pro příští léta široký kádř dobrých hráčů.

R.

Zpravodaj Srámkovy Sobotky. Řídí red. rada, odp. redaktor K. Bílek.
Kreby Dr. Al. Kafka. Adresa: Zpravodaj ŠS, Osvětová beseda Sobotka.
Rozmnožuje: Střeďočeské tiskárny n.p., provoz 208 Mladá Boleslav.
Povoleno OŠK ONV Jičín číslo N-04 - 62275. Vychází nepravidelně,
cca jednou měsíčně. Uzávěrka tohoto čísla byla dne 31. října 1966.